

पञ्चदशः पाठः - <https://www.youtube.com/watch?v=qfXs9jIKafl>

६९. आसीत् - आसन् इति पुनश्चरणाभ्यासः
कर्मकरः वाटिकायाम् आसीत्। - कर्मकराः वाटिकायाम् आसन्।
अहं नगरे आसम्। - वयं नगरे आस्म।

७०. तृतीयाविभक्ति प्रयोगः (When you want to say 'By' or 'With' **తో/చేత అనే అర్థంలో ఈ విభక్తి వాడుతాము.**)

अहं सुधाखण्डेन लिखामि।
सः कन्दुकेन क्रीडति।
भवान् कुञ्चिकया पेटिकाम् उद्घाटयति।
बालः कर्तर्या मा क्रीडतु!

दण्डः - दण्डेन
हस्तः - हस्तेन
कन्दुकम् - कन्दुकेन
पुष्पम् - पुष्पेण
छुरिका - छुरिकया
कुञ्चिका - कुञ्चिकया
माला - मालया
कर्तरी - कर्तर्या
दर्वी - दर्व्या

सुभाषितम्

१५. अकृत्वा परसन्तापम्, अगत्वा खलनम्रताम्।
अनुत्सृज्य सतां वर्त्म, यत् स्वल्पमपि तद्वहु ॥

अकृत्वा చెయ్యకుండా పరసన్తాపమ్,
అగత్వా వెళ్ళకుండా ఖలనమ్రతామ్ చెడ్డవారికి విధేయత్వం,
అనుత్సృజ్య వదలిపెట్టకుండా సతాం గొప్పవారి వర్తమ్ మార్గాన్ని,
'యత్ స్వల్పమ్ అపి' ఎంత కొంచెమైనా తత్ బహు.

कथा -

पूर्वम् अशोक-महाराजः कलिङ्ग-देशं पालयति स्म। एकदा सः 'मन्त्रिणा सह' along with minister **మంత్రితో**
సహ विहारार्थं बहिः गतवान्। सः एकं बौद्ध-भिक्षुं दृष्टवान्। महाराजः तस्य सकाशं near **దగ్గరికి** गतवान्। भक्त्या

तस्य पादारविन्दद्वये on the pair of his lotus-feet పాదకమలాల జంటయందు నమః కృతవాన్। भिक्षुः तस्य आशीर्वादं कृतवान्। एतत् सर्वम् अपि अशोकस्य मन्त्री आश्चर्येण by surprise ఆశ్చర్యంతో पश्यति स्म। तत् तस्य इष्टं न आसीत्। सः महाराजं पृष्ठवान् यत् 'भोः महाराज! भवान् चक्रवर्ती emperor अस्ति। भवान् किमर्थं भिक्षुकस्य पादद्वये मस्तिष्कं head తల (శిరః అని కూడా అనవచ్చు, దాన్ని తెలుగులో శిరస్సు అని అంటాము) స్థాపितवान्?' इति। तदा महाराजः किमपि न उक्तवान्, मौनं हसितवान् laughed నవ్వాడు।

कानिचन दिनानि अतीतानि। एकदा अशोकः मन्त्रिणम् उक्तवान् - 'भोः मन्त्रिन्! भवान् इदानीम् एव गत्वा एकस्य अजस्य goat's మేకయొక్క, एकस्य व्याघ्रस्य tiger's పులియొక్క, एकस्य मनुष्यस्य मस्तिष्कम् आनयतु!' इति। तदा सः मन्त्री वनं गत्वा व्याघ्रस्य शिरः आनीतवान्, मांसस्य आपणं meat-shop మాంసపు దుకాణానికి గत्वा अजस्य शिरः, श्मशानं burning/burial place సమశానానికి అని తెలుగులో తప్పు పలుకుతాము! గత్వా మనుష్యస्य च शिरः आनीतवान्, महाराजाय for great-king మహారాజుకొరకు దత్తవాన్। अशोकः उक्तवान् - 'भोः महाशय! एतत् सर्वम् अपि भवान् विपणिं market బజారునకు గత్వా विक्रीय after selling అమ్మి आगच्छतु' इति। विपण्यां कश्चित् अजस्य शिरः मांसार्थं क्रीतवान् bought, व्याघ्रस्य शिरः कश्चन अलङ्कारार्थं स्वीकृतवान्। परन्तु कोऽपि मनुष्यस्य शिरः न क्रीतवान्! मन्त्री निराशया by non-hope నిరాశతో महाराजस्य समीपम् आगत्य एतत् सर्वं निवेदितवान् submitted నివేదించాడు।

तदा राजा उक्तवान् यत् 'भवान् मनुष्यस्य एतत् शिरः दानरूपेण ददातु!' इति। मन्त्री तथा एव कृतवान्। सः पुनः विपणिं गत्वा 'भोः प्रजाः! अहम् एतत् शिरः दानरूपेण ददामि, स्वीकुर्वन्तु भवन्तः!' इति। परन्तु कोऽपि न स्वीकृतवान्।

मन्त्री महाराजं सर्वं निवेदितवान्। तदा महाराजः उक्तवान् - 'भोः! यावत् जीवामः, तावत् एव अस्माकं शरीरस्य महत्त्वमं भवति। जीवाभावे शरीरस्य, तथैव शिरसः च मूल्यं value విలువ న భవతి। अतः जीवितकाले एव यदि वयं महापुरुषाणां पादयोः शिरः स्थापयित्वा आशीर्वादं स्वीकुर्मः, तर्हि तस्य उपयोगः भवति। एतत् श्रुत्वा मन्त्री समाहितः answered సమాధానం పాండెను अभवत्।

Say the following in Samskritam aloud (Video14) –

- 1) నేను విదేశంలో ఉంటిని. I was abroad.
- 2) నువ్వు ఎక్కడ ఉంటివి? Where were you?
- 3) మేము అక్కడే ఉంటిమి కదా! We were there only, were we not?
- 4) వాళ్ళు ఆరోగ్యవంతులుగా ఉంటారా? Were they healthy-people?
- 5) నేను మూర్ఖుణ్ణి అయిఉంటిని. I was a fool.
- 6) నేను చేతితో వ్రాస్తున్నాను. I am writing with hand.

- 7) నువ్వు (పు) బంతితో ఆడు. You (male-sing) play with the ball.
- 8) ఆమె దయతో పండుని ఇచ్చినది. She gave the fruit with compassion.
- 9) అతను శ్రద్ధగా (శ్రద్ధతో) చదివాడు. He studied with care.
- 10) బాలుడు బొక్కెనతో నీళ్ళు తెస్తున్నాడు. Boy is getting water by the bucket.
- 11) నువ్వు (స్త్రీ) దువ్వెనతో ఆడుతున్నావు! You (female-sing) are playing with the comb.
- 12) సాంబారు (కాఠితమ్) పప్పు (సూప్:) తో నిర్మించబడింది (నిర్మిత-?). Sambar is made with daal.
- 13) శిశువు కత్తెరతో ఆడుతున్నాడు. Infant is playing with the scissors.
- 14) అర్చకుడు మాలతో దేవుణ్ణి అలంకరిస్తున్నాడు. Archaka is decorating the God with garland.
- 15) వాడు వేలితో ఆకాశంలో వ్రాస్తుంటాడు. He writes in the sky with his finger.